

Kieliohjelmapolitiikan tulevaisuus Språkprogrampolitikens framtid

Sauli Takala

Kielikoulutuspolitiikan seminaari 26.3 2009
Säätytalo/Ständerhuset

Kielikoulutuksen kulta-aika 1960 luvulta 1980-luvun puoliväliin:

- Useita tärkeitä komiteamietintöjä: ehdotettiin merkittäviä uudistuksia
- Kaikki alkoivat opiskella kieliä: 2 ja jopa 3 kieltä
- Kielikoulutus osaksi kaikkea ammatillista koulutusta
- Korkeakoulujen kielikeskusten antama opetus
- Ylioppilastutkinnon kielikoe monipuolistui
- Väestön kielitaitoresurssi laajeni
- Vallitsi yleinen voimakas optimismi; intensiivinen kehitystyö, tutkimus laajeni, intensiivinen opettajien täydennyskoulutus.

Kielikoulutuksen kulta-aika 1960 luvulta 1980-luvun puoliväliin:

Nykyinen lama:

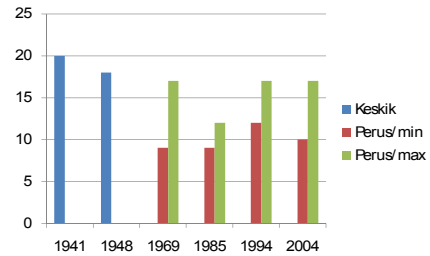
- päättämättömyys
 - näköalattomuus
 - avuttomuuden tunne
 - kasvava skeptisismi ja pessimismi
- > kriisiytynyt kielikoulutus

Kielikoulutus kriisitilassa

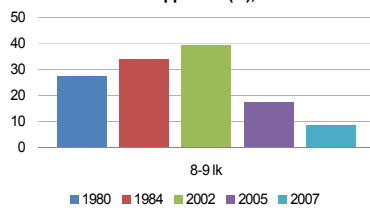
Språkutbildningen i kris

- Kielten opiskelu kapeutunut - Förminskade språksstudier
- Tilanne huonontunut pitkään - Läget försämrats över en längre period
- Koskee lähes kaikkia kieliä - Gäller nästan alla språk
- Ruotsin tilanne huonoin - Svenska värst drabbad
- Lukuiset päätökset syynä - Resultat av flera beslut
- Alamäki alkoi 1980-luvulla - Nedgången började på 80-talet
- Ei valtakunnallista/poliittisesti edustavaa suunnitelua - Ingen riksomfattande/politiskt representativ planering
- Suomi menettänyt asemansa alan etujoukoissa - Finland har förlorat sin ledande ställning

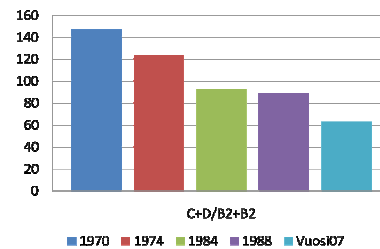
Keskikoulun ja peruskoulun kielten opiskeluajan suhteelliset osuudet (% kokonaistuntimäärästä), 1941-2004

Peruskoulun valinnaiskieltä opiskelevien osuus kaikista oppilaista (%), 1980-2007

Lukion C/D kielten (B2/B3) valinneiden osuus kaikista lukion oppilaista (%), vv. 1970-2007

Perusongelmia suomalaisessa kielikoulutuksessa:

- on perinteisesti epäilty lasten, nuorten ja vanhempien ihmisten kykyä oppia edes yhtä kieltä, useammista puhumattakaan (täysin vaikka perusteita)
- oppilaat/opiskelijat myös yleisesti epäilevät kykyään oppia/osata käyttää vieraita kieliä
- viestintäuskallus on yleisesti liian alhainen
- kielten välinen integraatio satunnaista

On kyse kielikoulutusta koskevista perusasenteista ja arvostuksista

Det är frågan om attityder och värderingar gällande språkutbildning

Suomalaisen kielikoulutuskeskustelun erikoispiirteitä:
Särdrag i den finska debatten om språktubildningen:

- **Negatiivisten termien käyttö/ Användning av negativa termer**
- raskas kieliohjelma / tungt språkprogram
- Kielipainotteisuus / språkdominans
- vapautus kielenopiskelusta / dispens för språkundervisning ("befrielse")
- Pakkoruotsi / tvång-svenska
- **Kaunistelevat kiertoilmaisut/eufemismer**
- rakennekokeilu (kuitenkin ruotsin valinnaisuus ylioppilastutkinnossa tärkein piilotavoite) / strukturexperimentet
- ruotsin valinta tulee toki säilymään korkeana ylioppilaskirjoituksen aineena / valfri student-svenska kommer inte att leda till nämnavärd nedskärning

Kielikoulutus – Språkutbildning -

- **Arvioitu / koettu tarve / hyöty ratkaisee vai myös yhteiskunnalliset ja kulttuuriset näkökohdat**
- **Behov / nytta avgörande eller också samhälls- och kulturella synpunkter**

- **Kieltenopetus**
 - **Språkundervisningen**
- välttämätön paha vai kulttuurisesti arvokasta toimintaa
- nödvändigt ont eller kulturellt värdefull verksamhet

- **Kielten opiskelu – lisäkuormitus vai haasteellinen ja palkitseva virike (otollinen tilaisuus)**
- **Språkstudier – extra belastning eller en välkommen chans (utgör utmaning, medför belöning)**

Yksinkertaistukset/Förenklingar

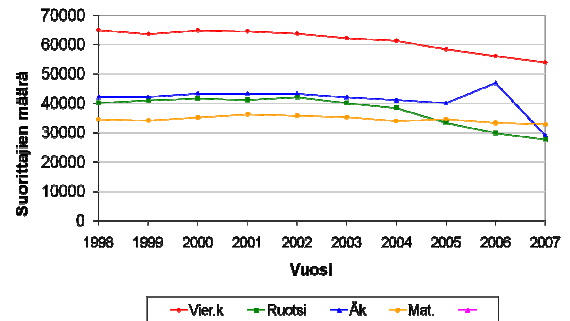
- valinnaisuus edistää ratkaisevasti ruotsin opiskelun motivaatiota
- parempi motivaatio parantaa oppimista
- -> siis kaikki aineet valinnaisiksi
- -> viitataan vain "sisäiseen motivaatioon"; motivaatio on monitahoinen ilmiö
- valfrihet befrämjar avgjort motivation att studera svenska
- bättre motivation förbättrar inläringen
- -> gör alltså alla ämnen valfria
- -> hänvisas endast till "inre motivation"; motivationen är ett mångfacetterat fenomen

Ylioppilastutkinnon valinnaisuuden lisäämisen vaikutusten arvioinnin tekeminen 7 vuoden kuluttua toimeenpanosta (2 vaalikautta)!

Utvärdering av effekterna av studentexamensreformen 7 år efter dess start! (två hela valperioder)

”Examensreformen har förts till ett lyckligt slut” – stämmer det?

Ylioppilaskokeen suorittajien määrä
1998-2007

”Ruotsin kieli tulee edelleen olemaan tutkinnossa suositumpi kuin esim. matematiikka.” (YO-vuosikertomus 2005) Ilmoittautuminen kevät 2008 ja 2009

	2008	2009	Muutos	
Ruotsi A	1796	1800	+4	0 %
Ruotsi B	11841	11061	-780	-6.69%
Pitkä mat.	11779	11803	+24	+0.2 %
Lyhyt mat.	12949	12587	-352	-2.8 %
Ruotsi vs. matema- tiikka	Ru 13637 Mat 24728 - 11091	Ru 12861 Mat 24390 - 11529		-

Quo vadis kielikoulutus?

Kielikoulutuksen suunnittelussa, toteuttamisessa, seurannassa ja uudistamisessa tarvitaan

- avoimuutta
- systemaattisuutta ja pitkäjänteisyyttä
- arvovalintojen tekemistä ja arvopohjan tiedostamista
- vastuullisuutta
- hyvää ja realistista ennakointikykyä
- vahvaa tutkimuspanosta
- Språkutbildningens planering, genomförande, uppföljning och reform kräver
- öppenhet
- systematisk och långsiktig verksamhet
- medvetna värdeval
- ansvarstagande
- realistiska prognoser
- stark forskningsinsats

**Valtiovallan ohjaus vähäistä
Knapp statlig styrning, exempel**

- paikalliset ja yksilölliset valinnat
- ei lisäpisteitä koululaitoksessa suoritetuista laajoista tai tuloksellisesta kielioopinnoista
- virkamiesten kielikoe oli pitkään täysin retuperällä
- lokala och personliga val
- inga tilläggspoäng för mångsidiga studier/ goda betyg i skolans språkundervisning
- tjänstemannaprovet var länge helt utan kvalitetskontroll

Kielikoulutuksen tulevaisuus on avoin

Kehityksen kääntäminen

- Selkeä poliittinen tuki kaikelle kielikoulutukselle (mm. kieliasian ministeri)
- Kielikoulutuksen heikentymisen tietoinen ennaltaehkäiseminen
- Selkeät määrälliset tavoitteet kielenopiskelulle
- Kieliopintojen konkreettinen palkitseminen

Paheneva kriisi

- Kasvavan kielellisen suvaitsemattomuuden hiljainen hyväksyminen
- Englannin ansiottoman ylivalian hyväksyminen
- Yliimitoitettun valinnaisuuden jatkaminen
- Liian myöhään alkava
- Suullisen kielitaidon aseman valinnaisuus yo-kokeessa
- Toisen kotimaisen kielen Tutkimus- ja kehittämis-toiminnan vähäisyys

Kielikoulutuksen tulevaisuus on avoin, mutta se ei ole valoisa vaan kriisi pahenee entisestään

- ellei kriisiä tiedosteta ja myönnetä
- ellei kriisin syitä selvitetä (kyseenalaiset päätökset ja ratkaisut; Miten tähän on tultu?)
- ellei ryhdytä realistisesti muutosta aikaansaaviin toimenpiteisiin (retoriikka ei auta)
- ellei laadita johdonmukaista kielikoulutuspoliittista periaateohjelmaa
-> Toivoisin voivani sanoa olevani optimistinen. Tulevat valinnat ja ratkaisut avainasemassa. Onnea toimenpiteille!

Kiitoksia!

Tack!